

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เด็กเล็กในชนบทภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 จังหวัด คั้งนี้

1. จังหวัดพิจิตร ในอำเภอตะพานหิน ที่ตำบลหนองพยอม ตำบลคงตะขบ และตำบลไทรโรงโชน
2. จังหวัดน่าน ในอำเภอท่าวังผา ที่ตำบลริมและตำบลผาคอ
3. จังหวัดร้อยเอ็ด ในอำเภอจตุรพักตรพิมาน ที่ตำบลเมืองหงษ์ และในอำเภอโพนทองที่ตำบลแวง

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยไม่อาจเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่ม (Random Sampling) เนื่องจากสาเหตุปัญหาทางการเดินทาง เศรษฐกิจ กำลังคน และความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจงใจเลือก (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกต่อไปนี้

เป็นเด็กเล็กอายุระหว่าง 2 มี 3 เดือน ถึง 3 มี 5 เดือน อาศัยอยู่กับมารดาซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตชนบทของจังหวัดดังกล่าว จำนวน 36 คน จำนวนออกกวางตัวแปร ตามภาค เพศ ลำดับการเกิด และฐานะเศรษฐกิจ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างแยกตามตัวแปรด้านภาค เพศ ลำดับการเกิด และฐานะเศรษฐกิจ

ภาค	เพศ	ลำดับการเกิด	ฐานะเศรษฐกิจ
เหนือ 48 คน	ชาย 24 คน	คนโต	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
		คนรอง	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
	หญิง 24 คน	คนโต	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
		คนรอง	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
ตะวันออกเฉียงเหนือ 48 คน	ชาย 24 คน	คนโต	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
		คนรอง	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
	หญิง 24 คน	คนโต	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
		คนรอง	สูง 6 คน
		12 คน	ต่ำ 6 คน
รวม 96 คน	รวม 96 คน	รวม 96 คน	รวม 96 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามที่ใช้ในโครงการวิจัยร่วมระหว่าง 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และไทย เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมพื้นฐาน 9 ด้านคือ

- 1.1 การเคลื่อนไหว (Locomotion)
- 1.2 การรับประทานอาหาร (Eating)
- 1.3 การสวมใส่เสื้อผ้า (Putting on Clothes)
- 1.4 การถอดเสื้อผ้า (Putting off Clothes)
- 1.5 การปัสสาวะ (Passing Water)
- 1.6 การอุจจาระ (Moving Bowels)
- 1.7 การนอน (Sleeping)
- 1.8 การล้างมือ (Hand Washing)
- 1.9 การเล่น (Playing)

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมแต่ละด้านใน 4 สภาพการณ์ได้แก่

- 1) พฤติกรรมที่เด็กมีความสามารถแสดงออกด้วยตนเอง

(Independence)

- 2) พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ (Mother's

interference)

- 3) พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่กระตุ้น (Enforcing)

ให้ลูกแสดงพฤติกรรมด้วยตนเอง

- 4) พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่ดู หรือลงโทษ (Scolding)

2. ขอความของแบบสอบถามตามลักษณะในข้อ 1 รวมทั้งหมดมี 36 ข้อ ความดังได้แสดงตัวอย่างข้อความในแบบสอบถามข้างล่างนี้

กานการเคลื่อนไหว

ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยตนเอง

(1) ถ้าลูกหกล้มเขาแสดงอย่างไร

- ก. ลูกลุกขึ้นเองทุกครั้ง
- ข. ลูกลุกขึ้นเองเป็นบางครั้ง
- ค. ลูกไม่เคยลุกขึ้นเองเลย
- ง. ไม่มีสภาพการณ์นั้น (แม่ไม่เคยเห็นลูกหกล้มเลย)

พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ

(2) ถ้าแม่จะเข้าไปช่วยขณะลูกหกล้มลูกทำอย่างไร

- ก. ยอมให้ช่วยทุกครั้ง
- ข. ยอมให้ช่วยเป็นบางครั้ง
- ค. ไม่ยอมให้ช่วยเลย
- ง. ไม่มีสภาพการณ์นั้น (แม่ไม่เคยเข้าไปช่วยลูกเลย)

พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่กระตุ้นให้ลูกแสดงพฤติกรรมด้วยตนเอง

(3) เมื่อแม่บอกให้ลูกลุกขึ้นเองลูกแสดงอย่างไร

- ก. ลุกขึ้นเองทุกครั้ง
- ข. ลุกขึ้นเองบางครั้ง
- ค. ลูกไม่ยอมลุกขึ้นเอง
- ง. ไม่มีสภาพการณ์นั้น (แม่ไม่เคยบอกให้ลูกลุกขึ้นเองเลย)

พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่คุยหรือลงโทษ

(4) เมื่อแม่คุยหรือลงโทษเวลาทำอะไรไม่เหมาะสมเงินเป็นปายอย่างน่า

กลัวเป็นอันตราย ลูกเชื่อฟังหรือไม่

- ก. เชื่อฟังทุกครั้ง
- ข. เชื่อฟังเป็นบางครั้ง
- ค. ไม่เชื่อฟังเลย
- ง. แม่ไม่เคยคุยหรือลงโทษเลย

.....
 1
 การ เล่น
 .....

(36) .....

เกณฑ์ความสามารถของการช่วยตนเองในพฤติกรรมพื้นฐานทั้ง 9 ด้านใน
 ลักษณะพฤติกรรมความสามารถในการแสดงออกในการสัมภาษณ์มารดาของเด็ก ผู้วิจัย
 ได้ตั้งเกณฑ์ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมทั้ง 9 ด้านในลักษณะของความเป็น
 อิสระ โดยการเลือกตัวเลือก ก เมื่อได้รับคำตอบจากมารดาของเด็กดังนี้

1. การเคลื่อนไหว ลูกลุกขึ้นเองได้ทุกครั้งทีหลังโดยไม่ต้องให้
 ผู้ช่วย
2. การรับประทานอาหาร ลูกรับประทานอาหารเองได้ อาจใช้ ช้อน
 ตะเกียบ หรือมือโดยไม่ต้องให้ผู้ช่วย
3. การสวมใส่เสื้อผ้า ลูกสวมใส่เสื้อผ้าเองได้โดยไม่ต้องกลับเท้ากลับ
 หลังแล้วจะรูดซิปหรือติดกระดุมบางชนิดไม่ได้
4. การถอดเสื้อผ้า ลูกถอดเสื้อผ้าเองได้ อาจให้แม่ช่วยรูดซิปให้
5. การขับถ่าย ลูกไปขับถ่ายเองได้โดยไม่ต้องให้แม่พาไป
 อาจให้แม่ช่วยถอดกางเกงให้
6. การอุจจาระ ลูกไปอุจจาระเองได้ อาจให้แม่ช่วยถอดกาง
 เก่งและทำความสะอาดให้
7. การนอน ลูกไปนอนเองได้ช่วยตนเองโดยแม่ไม่ต้องพา
 ไป หรือไม่ต้องอยู่เป็นเพื่อน
8. การล้างมือ ลูกล้างมือเองได้ โดยสามารถถูมือทั้ง 2 ข้าง
 ได้และไม่ต้องมีผู้ช่วย
9. การ เล่น ลูกเล่นเองได้ตามลำพัง โดยไม่ต้องให้แม่อยู่
 ใกล้ ๆ

การเตรียมการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการศึกษาครั้งนี้ ที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อดูความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ และได้นำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

วิธีดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากแผนกวิชาจิตวิทยา ไปติดต่อขอความร่วมมือจากนายอำเภอประจำท้องถิ่น เพื่อขอความสะดวกในการติดต่อกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตชนบทที่ผู้วิจัยต้องการสำรวจหากกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยในครั้งนี้
2. กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ทำการสำรวจหากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด และเรียกให้กลุ่มตัวอย่างมารับการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน โดยช่วยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ด้วย
3. ผู้วิจัยแจกขนมและของเล่นให้เด็กกลุ่มตัวอย่าง และเริ่มสัมภาษณ์แม่ของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กตามที่แม่รับรู้
4. นำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจและวิเคราะห์ ในตารางวิเคราะห์ข้อมูล (ดูภาคผนวก ค)

การตรวจและวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของจำนวนผู้ตอบ ในข้อ ก ข ค ง ของพฤติกรรมแต่ละด้านใน 4 สภาพการณ์
2. จำแนกคะแนนความถี่ที่ได้ลงในตาราง ตามตัวแปรด้านเพศ ลำดับที่การเกิด สถานะเศรษฐกิจ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. คำนวณค่าความถี่ของจำนวนเด็กที่ตอบในข้อ ก. ข. ค. ง. ของ
พฤติกรรมแต่ละด้านใน 4 สภาพการณ์ เป็นการร้อยละ

4. แปลงค่าความถี่ของจำนวนเด็กที่ตอบในข้อ ก. ข. ค. ง. ของพฤติกรรม
แต่ละด้านใน 4 สภาพการณ์เป็นค่าสัดส่วน

5. ทดสอบความแตกต่างในแต่ละตัวแปรเป็นคู่ ๆ คือชายกับหญิง ผู้กลับโต
กับผู้กลับทรอง ฐานะเศรษฐกิจสูงกับฐานะเศรษฐกิจต่ำ ภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ดังนี้

5.1 กรณีที่ความถี่ของประชากรในแต่ละกลุ่มมีค่ามากกว่า หรือเท่า
กับ 10 ใช้ทดสอบด้วยค่า Z ดังนี้

$$Z = \frac{P_1 - P_2}{\sqrt{\bar{p}_e \bar{q}_e \left(\frac{N_1 + N_2}{N_1 + N_2} \right)}} \quad 1$$

เมื่อ

$$P_1 = \text{ค่าสัดส่วนของกลุ่มที่ 1}$$

$$P_2 = \text{ค่าสัดส่วนของกลุ่มที่ 2}$$

$$\bar{p}_e = \frac{\text{ความถี่ในกลุ่มที่ 1} + \text{ความถี่ในกลุ่มที่ 2}}{\text{จำนวนประชากรกลุ่ม 1} + \text{จำนวนประชากรกลุ่ม 2}}$$

$$\bar{q}_e = 1 - \bar{p}_e$$

$$N_1 = \text{จำนวนประชากรกลุ่ม 1}$$

$$N_2 = \text{จำนวนประชากรกลุ่ม 2}$$

¹ J. P. Guildford and Benjamin Fruchter, Foundamental Statistics in Psychology and Education 5 th ed. (Tokyo : McGraw-Hill Kogakusha, 1973), p. 186.

5.2 กรณีที่ความถี่ของประชากรในแต่ละกลุ่มมีค่าในช่วงระหว่าง 5 ถึง 10 ใช้ทดสอบด้วยค่า Z ดังนี้ ¹

$$Z = \frac{(P_1 - P_2) \pm \frac{1}{2} \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}{\sqrt{\bar{p}_e \bar{q}_e \left(\frac{N_1 + N_2}{N_1 N_2} \right)}}$$

5.3 กรณีที่ความถี่ของประชากรในแต่ละกลุ่มมีค่าน้อยกว่า 5 ใช้ทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์แบบการไขความแกงของเยตส์ (yates' correction) ²
ดังนี้

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_o - f_e - 0.5)^2}{f_e}$$

เมื่อ f_o = ความถี่ปรากฏ

f_e = ความถี่คาดหวัง

$\sum$ = ผลรวม

¹Ibid., p. 187.

²Ibid., p. 183.